

La lluita contra el canvi climàtic ha esdevingut pura façana a les grans cimeres mundials, un estira-i-arronsa entre les grans potències contaminadores i els països que tot just ara comencen a pagar els plats trencats dels altres. De Bali, n'ha sortit un pacte de mínims per a encarar la revàlida del protocol de Kyoto per al període 2012-2020. Però els Estats Units ja hi posen traves.

Era dissabte al matí; faltava poc per a arribar a un acord sobre un document que havia de ser la base del nou protocol de Kyoto contra l'escalfament del planeta que s'aprovarà el 2009 a Copenhaguen per al període 2012-2020. La cimera s'havia allargat un dia més d'allò que era previst per falta de consens en la decisió final. Tots els representants estaven esgotats, començant per Yvo de Boer, el portaveu de les Nacions Unides sobre canvi climàtic. El bloc de països en via de desenvolupament havia advertit que no podien signar res, perquè alguns dels seus representants continuaven en una sala reunits, i que allò era una falta de respecte. Moments després, el representant xinès, en una tercera objecció consecutiva aquell matí, va llançar una crítica directa contra De Boer, que acusà de deslleial per haver-se saltat el procediment.

De Boer va posar-se les mans al cap mentre mirava d'explicar-se. La sala de plens del centre de convencions de Bali es va quedar en silenci. De Boer, mig quequejant, es disculpava per haver passat per alt aquella reunió paral·lela encara inacabada. S'aixecava i tot seguit abandonava la sala entre llàgrimes i enmig d'aplaudiments comprensius.

Entre aquell moment i el dissabte a la nit, quan De Boer celebrava amb alguns col·legues seus l'acord final i la clausura de la reunió —una festa a la platja d'un hotel, amb desenes de persones ballant al voltant d'una gran foguera—, van reproduir-se diverses versions, de més o menys intensitat, comparables a l'esbrancada xinesa, abans d'aprovar-se el text final de compromís.

Josep Garriga, director de l'oficina del canvi climàtic a Catalunya, ho resumia bé. "Això és una negociació, i per tant aquí tothom hi ve per veure què en pot treure, o per defensar el

Acord de mínims per a tapar les vergonyes

millor per als seus interessos." La Xina aprofitava una falta de procediment per aconseguir un text que impliqués més compromís del món desenvolupat a l'hora de cedir patents tecnològiques als països en via de desenvolupament. Són països que, per una banda, utilitzen energies molt contaminants, com ara el carbó, i representen una amenaça creixent per a l'escalfament planetari, però que alhora necessiten l'ajut de tercers

si volen substituir aquesta dependència sense frenar el creixement.

Com recordava hores abans de l'acord el secretari general de les Nacions Unides, Ban Ki-moon, que va intervenir al plenari per renyar els delegats que no es posaven d'acord, ningú no sortiria d'aquella sala amb tot el que voldria; en tota negociació hi havia d'haver sacrificis, perquè l'objectiu bé ho mereixia. D'aquí ve que, quan Paula Dobriansky,

El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va haver de recordar als delegats assistents a la cimera de Bali que tothom havia de fer sacrificis per arribar a un acord.

la delegada dels Estats Units, va rebutjar la proposta del G77 i la Xina d'un text que servís per a concretar com havien de ser les ajudes en matèria tecnològica que rebrien els països en via desenvolupament, l'auditori va xiular sorollosament. El delegat de Surinam demanava moments després a Washington que s'apartés del camí, que deixés de molestar en una decisió tan important i, només després de múltiples estira-i-arrosses, els Estats Units van donar-hi el vist-i-plau. Aquella decisió anà seguida d'aplaudiments, felicitacions i agraïments de diversos països i grups de països, i també notícies que destacaven el gest generós de Washington com a protagonista de l'acord. En part era cert, perquè, com assenyala Josep Garriga, "sempre un acord és un bon acord, i si és per unanimitat ja és un èxit fabulós. Si els Estats Units hi haguessin posat entrebancs insalvables, això no hauria pogut continuar."

Però Washington no regalava res. Al contrari, s'hi va resistir tota la cimera i el beneplàcit va permetre simplement que allò no acabés en fracàs. La nit abans, la Unió Europea renunciava a un text amb xifres vinculants que hauria compromès a un canvi de debò, uns objectius realment ambiciosos, el famós "25-40".

Fa pocs mesos, a València, es va aprovar per unanimitat l'informe de l'IPCC, el grup d'experts de les Nacions Unides i de l'Organització Mundial de Meteoròlegs, que deia, en resum, que per a evitar un futur catastròfic —és a dir, per a no superar un augment de 2 °C de temperatura planetària que acceleraria les condicions extremes, que desfaria els pols i que portaria fam i malalties a gran escala— calia reduir abans del 2020 entre un 25% i un 40% (respecte al 1990) les emissions de gasos d'efecte hivernacle dels països desenvolupats. No és cap xifra gratuïta. És el resultat del consens de 2.300 científics, amb desenes de milers d'estadístiques i models, i 18 anys d'investigacions. L'informe, tot i les veus discrepants de qui encara nega el canvi climàtic —"de quatre científics que es volen fer notar i que representen un percentatge inferior al 10% de la comunitat científica"— va ser ratificat pels polítics a Bali dies abans de l'acord final sobre objectius. "Allò que s'ha aprovat a Bali és com una gran llosa que tanca d'una vegada el debat sobre si hi ha canvi climàtic o no", comentava Imma Mayol, representant a la cimera de Bali de l'Ajuntament de Barcelona i d'una de les xarxes de ciutats més importants del món.

De fet, la declaració final de la cimera dona un paper destacat a aquest informe, però deixa com a simple peu de nota la xifra del 25-40, insalvable per als Estats Units. "Ara que els científics han dit que hem de reduir dràsticament les emissions, els polítics han de dir quant les reduïm, però aquí aquest *quant* té un contorn massa ampli", es queixa Joaquín Nieto, del sindicat Comissions Obreres.

Les urgències que van desembocar en un acord sense xifres explícites i vinculants tenen una altra interpretació, una que convida a l'optimisme. Calia tenir un document. "La cosa important és que tots plegats l'hem arrencat, i si això s'ha aconseguit, els matisos no tenen tanta importància", explica Josep Garriga. I és així perquè, com manifestava Al Gore en una de les aparicions més esperades de la cimera, el govern nord-americà canviarà d'aquí a poc temps.

L'administració Bush, tot i les experiències modèliques en la lluita contra el canvi climàtic a estats com Califòrnia o ciutats d'arreu del país, ha estat el dolent

de la pel·lícula en aquesta gran reunió. De fet, Washington aposta per reunions a territori propi com a fórmula per a dissenyar plans paral·lels a Kyoto, amb la participació única dels països més contaminants. Per a Frederic Ximeno, director general de Polítiques Ambientals de la Generalitat de Catalunya, a Bali s'ha posat de manifest el rerefons polític que ha permès un acord de mínims i que explica per què anteriorment Washington no va ratificar Kyoto. "Per això volen una reunió paral·lela —només entre els més contaminants—, que no saps on anirà a parar, perquè s'ho fan tot entre ells; en canvi, tant aquí a Bali com en reunions anteriors de les Nacions Unides, tot s'aprova per unanimitat i hi ha absoluta transparència; tothom pot consultar els debats i esborranys successius", diu Ximeno, que creu que els Estats Units no tenen interès en unes Nacions Unides on hi hagi consens i on les coses funcionin.

Per comprendre qui es qui tant a Bali, com, abans, a Nairobi o Montréal, o l'any que ve a Poznan i el següent a Copenhaguen, cal preguntar-se què s'hi juga cada país. L'arxipèlag de Tuvalu, no vol ser inundat per la creixuda del nivell del mar, però per a la majoria de potències el debat és sobre com reduir les emissions de gasos contaminants, i per tant, com es reestructura arreu del món tot el sector energètic. "És un sector geoestratègic", recorda Josep Garriga, que hi inclou des del petroli de l'Aràbia Saudita (un altre dels *dolents de la pel·lícula* aquests dies a Bali), a l'urani enriquit australià que alimentarà desenes de centrals nuclears ara en construcció als països emergents, o les immenses reserves de carbó xineses.

Bah ens deixa, finalment, un compromís general de "gran reducció d'emissions" de gasos d'efecte hivernacle, compromisos de transferència tecnològica i importants acords en l'apartat forestal i d'ajuts als països més vulnerables al canvi climàtic. Consens de subsistència que ens ha salvat del fracàs. Necessari per una banda, insuficient per una altra. Dos dies després de l'acord, l'administració Bush anuncia que serà difícil de complir els compromisos de Bali. I mentrestant, la Terra s'escalfa.

Sergi Vicente
Bali (Indonèsia)

